

โครงการ สร้างความเข้มแข็งของผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๑. ความสอดคล้องยุทธศาสตร์ประเทศ และนโยบายของรัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างยั่งยืนและเป็นธรรมนโยบายที่ ๖ การเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

๒. ความสำคัญของโครงการ/หลักการและเหตุผล

เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดีมีคุณภาพ เป็นปัจจัยแรกที่สำคัญยิ่งในการผลิตข้าวคุณภาพดี และเป็นปัจจัยการผลิตที่ลงทุนน้อย แต่สามารถให้ผลตอบแทนสูงทั้งปริมาณและคุณภาพของผลผลิตข้าว จากข้อมูลการเพาะปลูกข้าว ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๖.๔๓ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวนาปี จำนวน ๖๑.๓๑ ล้านไร่ และพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง จำนวน ๑๕.๑๒ ล้านไร่ (พื้นที่ปลูกข้าวนาปี) ต้องใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อการเพาะปลูกปีละประมาณ ๑.๓ ล้านตัน โดยชาวนาควรเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง และให้มีการเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ใหม่ทุกๆ ๒-๓ ปี ซึ่งความต้องการเมล็ดพันธุ์ที่ชาวนาจะมีการซื้อหา (ความต้องการทางการตลาด) ประมาณปีละ ๗๕๘,๐๐๐ ตัน ผลิตโดยภาครัฐและผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวประมาณ ๕๓๖,๐๐๐ ตันต่อปี (ข้อมูลปี ๒๕๕๗) จากปริมาณดังกล่าว ทำให้เกิดธุรกิจเมล็ดพันธุ์ขึ้นในประเทศไทย ที่มีการแข่งขันกันมาก ทั้งผลิตเพื่อจำหน่ายเอง และเป็นสถานที่รวบรวมเมล็ดพันธุ์เพื่อบรรจุถุงจำหน่าย เมล็ดพันธุ์ข้าวที่วางจำหน่ายในตลาดมีทั้งคุณภาพได้มาตรฐาน แต่มีบางส่วนที่เป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวด้อยคุณภาพ หากเกษตรกรนำไปปลูกจะทำให้ผลผลิตตกต่ำและไม่ได้คุณภาพ ซึ่งกระทบต่อปัจจัยการผลิตอื่นๆ ทำให้มีต้นทุนสูง รายได้ไม่คุ้มค่าการลงทุน ในขณะที่ในประเทศไทยมีผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อการค้าจำนวนมาก แต่เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตได้กลับมีปริมาณไม่เพียงพอและไม่ทันต่อช่วงเวลา จึงมีความจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าวมีหน้าที่หลักในการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ดีตลอดจนสนับสนุนภาคเอกชนและหน่วยงานอื่นในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้คุณภาพ ได้สนับสนุนให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ทุกภาคส่วนรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และจัดตั้งชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวขึ้นทั่วประเทศตั้งแต่ ปี ๒๕๕๕ เป็นต้นมา การเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์มีความพร้อมในการพัฒนาด้านความรู้และเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ โดยมุ่งเน้นการผลิตอย่างมืออาชีพให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของเกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ได้อย่างยั่งยืนยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนต่อไปเพื่อให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์สามารถเป็นกำลังสำคัญในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อรองรับยุทธศาสตร์การเป็นศูนย์กลางเมล็ดพันธุ์ข้าว ดังนั้น กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าวจึงได้ดำเนินการโครงการพัฒนาเครือข่ายการผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยีด้านการผลิตข้าว เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีให้กับสมาชิกสมาคม/ชมรมให้มีความเข้มแข็งสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้ตามมาตรฐานคุณภาพอย่างมืออาชีพรวมทั้งมีการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรได้ทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกข้าวทั้งประเทศอย่างยั่งยืน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ผลิตและผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้เข้มแข็ง สามารถผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีไปสู่ชาวนาอย่างเพียงพอ

๓.๒ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับสมาชิกสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว สำหรับการขอการรับรองตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP : seed)

๓.๓ เพื่อพัฒนาระบบการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวของเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

๓.๔ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวนาได้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตามมาตรฐาน เพื่อยกระดับปริมาณการผลิตและคุณภาพผลผลิตข้าว ตลอดจนเพิ่มรายได้ให้กับชาวนา

๔. เป้าหมาย

๔.๑ เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๑ สมาคม และ ๕๐ ชมรม ผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีสู่เกษตรกรได้อย่างทั่วถึงทุกพื้นที่

๔.๒ ร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good rice seed shop ได้รับการตรวจรับรองไม่น้อยกว่า ๖๙ ร้านค้าในปี ๒๕๖๐

๔.๓ สมาชิกสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวได้ทราบหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับเมล็ดพันธุ์ข้าว (GAP : seed)

๔.๔ สมาชิกสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว และชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวมีความรู้ในการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ได้อย่างมืออาชีพ

๔.๕ ชาวนาได้มีโอกาสนำเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี มีรายได้เพิ่มขึ้น

๕. วิธีการดำเนินงาน

๕.๑. ระดับส่วนกลาง

๕.๑.๑ จัดสัมมนาการพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี จำนวน ๑ ครั้งโดยกำหนดหลักสูตร ดังนี้

๑) การพัฒนาของเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหลังวิกฤตข้าวไทย

๒) การจัดทำแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์และการกระจายเมล็ดพันธุ์ในแต่ละเขตรับผิดชอบของชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๓) การควบคุมคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวกับการพัฒนาระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๔.) การอภิปรายปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

๕) สรุปผลการสัมมนา

๕.๑.๒ ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำ การดำเนินการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตามมาตรฐานแก่สมาชิกสมาคม และชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ประเมินความพร้อมของผู้ประกอบการเพื่อขอการรับรอง

๕.๑.๓ ติดตามให้คำแนะนำร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ขอรับการประเมิน ปี ๒๕๖๐

๕.๑.๔ รวบรวมและจัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี

๕.๒. ระดับศูนย์

๕.๒.๑ กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนสมาชิกชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว

- จัดประชุมสมาชิกชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการเพื่อขอการรับรอง การวางแผนการผลิตและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวของสมาชิกชมรมตลอดจนกิจกรรมของชมรมในแต่ละปี และจัดส่งรายงานผลการดำเนินงานของชมรมให้ส่วนกลาง

๕.๒.๒ กิจกรรมตรวจประเมินร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปี ๒๕๖๐

- ตรวจประเมินร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีอย่างน้อย จำนวน ๖๙ ร้าน

๕.๒.๓ ติดตามเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำการดำเนินงานการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตามมาตรฐานแก่สมาคม และชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว

๕.๒.๔ สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และจัดส่งให้ส่วนกลาง

๖. พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่รับผิดชอบของสมาคม/ชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๕๐ ชมรม ครอบคลุมพื้นที่ ๗๗ จังหวัด

๗. หน่วยงานรับผิดชอบ

กองเมล็ดพันธุ์ข้าว กรมการข้าว

๘. ตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ (Out put)

๘.๑ ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

- ๑) เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวทั่วประเทศ จำนวน ๑ สมาคม และ ๕๐ ชมรม สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีตามมาตรฐานได้ไม่ต่ำกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัน
- ๒) ชาวนามีเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีใช้เพาะปลูกในพื้นที่ได้ไม่น้อยกว่า ๑๓ ล้านไร่
- ๓) ร้านค้าจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good rice seed shop เข้าร่วมและผ่านการประเมินไม่น้อยกว่า ๖๙ ร้าน

๔) รายได้และคุณภาพของเกษตรกรดีขึ้น

๘.๒ ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

๑) เกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวมีความพึงพอใจต่อคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผลิตได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒) สร้างความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพเมล็ดพันธุ์ข้าวให้แก่ผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

๓) คุณภาพผลผลิตข้าวของประเทศดีขึ้น

๙. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Outcome)

๙.๑ มีสมาชิกผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวภายใต้สมาคม/ชมรม รวมตัวเป็นหนึ่งเดียวกัน ช่วยควบคุมมาตรฐานข้าว มีแนวทางการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานและมีทิศทางดำเนินงานเดียวกัน

๙.๒ เครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว มีความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบมาตรฐานเมล็ดพันธุ์ข้าว และสามารถนำไปปรับใช้ในกิจการของตนให้มีคุณภาพดีตามมาตรฐานได้อย่างถูกต้องเป็นที่เชื่อถือและยอมรับของผู้ใช้เมล็ดพันธุ์

๙.๓ เกษตรกรผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ได้รับความคุ้มครองภายใต้ พ.ร.บ.พันธุ์พืช และมีเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ช่วยลดต้นทุนการผลิต มีผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น

๙.๔ เครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมก่อให้เกิดความเข้มแข็งสามารถยกระดับมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้สูงขึ้นส่งผลให้ผู้ประกอบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๑๐. การประเมินผล

๑๐.๑ จำนวนเครื่องผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวมีความรู้ความเข้าใจในระบบการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑๐.๒ ผู้ใช้เมล็ดพันธุ์มีความพึงพอใจเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีที่ผลิตโดยเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวภายใต้การดำเนินงานของสมาคม/ชมรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑๑. งบประมาณ ๕,๘๖๐,๐๐๐ บาท

๑๒. รายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณ

ที่	กิจกรรม	รายละเอียด (ตัวคูณ)	หน่วย นับ	ราคาต่อ หน่วย(บาท)	เป้าหมาย	งบประมาณ (บาท)	หน่วยงาน
๑	การพัฒนาและส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว					<u>๕,๖๐๔,๖๔๐</u>	
	ส่วนกลาง					๑,๖๘๓,๖๔๐	
	- สัมมนาเครือข่ายผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ปี ๒๕๖๐	๑๘๐ ราย X ๕,๙๖๐ บาท	ราย	๕,๙๖๐	๑๘๐	๑,๐๗๒,๙๒๐	กบธม/กมข
	- การประชุมสมาชิกสมาคมผู้รวบรวมและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ๑ ครั้ง ๘๐ ราย	๘๐ ราย x ๑๕๐ บาท	ราย	๑๕๐	๘๐	๑๒,๐๐๐	กบธม/กมข
	- ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	๘ ครั้ง x ๕,๓๔๐ บาท	ครั้ง	๕,๓๔๐	๘	๔๒,๗๒๐	กบธม/กมข
	พร้อมทั้งสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว						
	- จัดทำทะเบียนฐานข้อมูลผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	๒,๐๐๐ เล่ม x ๒๐๐ บาท	เล่ม	๒๐๐	๒,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐	กบธม/กมข
	- จ้างเหมานักเกษตรปฏิบัติงานโครงการ (ส่วนกลาง)	๑ คน x ๑๒ เดือน x ๑๓,๐๐๐ บาท	คน	๑๕๖,๐๐๐	๑	๑๕๖,๐๐๐	กบธม/กมข
	ส่วนภูมิภาค					๓,๙๒๑,๐๐๐	
	- ประชุมสมาชิกชมรมผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	๒,๐๐๐ ราย X ๑๙๓ บาท	ราย	๑๙๓	๒,๐๐๐	๓๘๗,๐๐๐	ศมข
	- ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว	๕๐ ชมรม x ๔,๓๒๐ บาท	ชมรม	๔,๔๔๐	๕๐	๒๒๒,๐๐๐	ศมข
	พร้อมทั้งสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตและจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว						
	- จ้างเหมานักเกษตรปฏิบัติงานโครงการ (ส่วนภูมิภาค)	๒๓ คน x ๑๒ เดือน x ๑๒,๐๐๐ บาท	คน	๑๔๔,๐๐๐	๒๓	๓,๓๑๒,๐๐๐	ศมข

๒	รับรองร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good Rice Seed Shop					<u>๒๕๕,๓๖๐</u>	
	ส่วนกลาง						
	- ตรวจสอบติดตามร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี	๔ ครั้ง x ๕,๓๔๐ บาท	ครั้ง	๕,๓๔๐	๔	๒๑,๓๖๐	ภิธรรม/กมช
	Good rice seed shop						
	ส่วนภูมิภาค						
	- ตรวจสอบประเมินร้านจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี Good rice seed shop	๕๐ ชมรม x ๑ ครั้ง	ชมรม	๔,๖๘๐	๕๐	๒๓๔,๐๐๐	ศมช
	รวมทั้งสิ้น					<u>๕,๘๖๐,๐๐๐</u>	